

7/37129

GK. 91

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı : 15671364-610- **0408**

2 / 6 /2014

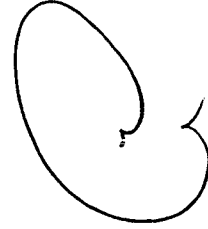
Konu : 7/37129 sayılı
yazılı soru önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 21/1/2014 tarih ve 43452547-120.07-160564 sayılı yazıları.

İlgi yazı eki Manisa Milletvekili Erkan Akçay tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 7/37129 sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun yazısı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Ali BABACAN
Başbakan Yardımcısı

Ek : BDDK'nın 3/2/2014 tarih ve
2749 sayılı yazısı ve ekleri (5 sayfa)

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

Sayı : 97390103-610-2749
Konu : Soru Önergesi

03/02/2014
GÜNLÜ

BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sayın Ali BABACAN)

İlgi : 21.01.2014 tarih ve 15671364-610-250 sayılı evrak akış ve talimat formu.

İlgide kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen Manisa Milletvekili Sayın Erkan AKÇAY'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu 37129 sayılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız ekte sunulmaktadır.

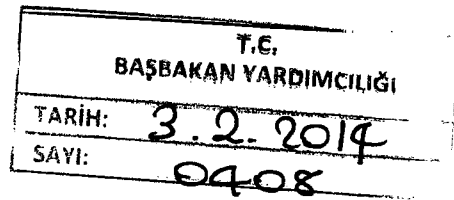
Bilgilerini arz ederim.

e-imzalıdır

Mukim ÖZTEKİN
Başkan

EK :

1- Soru önergesi cevabı (4 sayfa)

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

MANİSA MİLLETVEKİLİ SAYIN ERKAN AKÇAY'IN
37129 SAYILI SORU ÖNERGESİ CEVABI

Bilindiği üzere, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun (Kanun) 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, bankaların “Yönetim kurulu üyelerine, genel müdüre, genel müdür yardımcılara ve kredi açmaya yetkili mensuplarına; bunların eş ve velâyet altındaki çocuklarına; tek başlarına ya da birlikte sermayesinin yüzde yirmibeş veya fazlasına sahip oldukları ortaklıklara” her ne şekil ve surette olursa olsun nakdî ve gayrinakdî kredi veremeyeceğini, tahvil ya da benzeri menkul kıymetlerini satın alamayacağını hükme bağlamaktadır. Anılan hüküm bankaların kredi veremeyeceği kişileri sınırlı olarak belirtmektedir.

- Düzenlemeye İlişkin Tarihi Gelişim

02.07.1958 tarihli ve 9944 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7129 sayılı Bankalar Kanununun 41 inci maddesinde, yönetim kurulu üyelerinin %10'undan fazlasına sahip olduğu ortaklıklara kredi kullandırılmayacağı ifade edilmiştir.

02.05.1985 tarihli ve 18742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 3182 sayılı Bankalar Kanununun 41 inci maddesinin ilk halinde bankaların “yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına ve bunlarla **dolaylı kredi**¹ kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere” kredi kullandırılmayacağı hükme bağlanmış iken, 16.09.1993 tarihli ve 21700 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişiklik sonrasında, yasağın kapsamı “yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve genel müdür yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde 25 ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara” şeklini almıştır.

512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan değişikliğin gerekçesi, Devlet Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 09.02.1995 tarihli ve 22197 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “3182 Sayılı Bankalar Kanununa İlişkin Tebliğ (No:11)”de açıklanmıştır. Söz konusu Tebliğde, “Banka mensuplarına dolaylı olarak kullanılacak kredilerin tespitinde 38 inci maddede yer alan dolaylı kredi kavramına atıfta bulunulması hükmü kaldırılmış, bu suretle banka yöneticilerinin yönetim ve denetiminde bulundukları tüzel kişilere kredi açılmasına hukuken olanak yaratılmıştır” denilmek suretiyle banka yönetim kurulu üyelerinin dolaylı olarak sahip olduğu payların yasağın kapsamına alınmak istenmediği açıkça ifade edilmiştir.

¹ 3182 sayılı Bankalar Kanununun 38 inci maddesinin 3 üncü fıkrasının (b) bendi “Bu Kanunun uygulanmasında lehlerine kredi açılıp açılmadığına bakılmaksızın i) Bir gerçek kişi ile eş ve reşit olmayan çocuklarına, bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim ve denetimlerinde bulundukları ortaklıklara, ii) Kamu tüzel kişileri hariç olmak üzere bir tüzel kişinin veya (i) bendinde sayılanların sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak %25 veya daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklara, açılan krediler bir gerçek veya tüzel kişiye dolaylı olarak verilmiş kredi sayılır.” hükmünü amirdir.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

23.06.1999 tarihli ve 23734 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4389 sayılı Bankalar Kanununun 11 inci maddesinin 9 uncu fıkrasının (a) bendinde, bankaların “*yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür ve yardımcılara, kredi açmaya yetkili diğer mensuplarına, bunların eş ve velayet altındaki çocuklarına ve bunların ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin yüzde yirmibeş ve daha fazlasına sahip oldukları ortaklıklara*” kredi kullandırılmayacağı kabul edilmiş olup; konuya ilişkin düzenleme, 01.11.2005 tarihli ve 25983 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan halini almıştır.

Bu çerçevede, konuya ilişkin düzenlemenin tarihi gelişimi dikkate alındığında, banka yönetim kurulu üyelerinin dolaylı şekilde sahip oldukları payların kanun koyucunun bilinçli tercihi ile yasak kapsamının dışında tutulduğu görülmektedir.

- Kanunun geneline bakıldığında kanun koyucunun iradesinin, dolaylı payların yasak dışında tutulması yönünde olduğu görülmektedir.

Kanun koyucunun dolaylı paylara ilişkin bilinçli bir tercihinin bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi için Kanunun diğer maddelerinde bu durumu gözetip gözetmediğine bakılması gereklidir. Bu açıdan bakıldığında Bankacılık Kanununun ilgili maddelerinde hangi hükümlerin dolaylı pay sahiplerini kapsayacağını ayrıca ve açıkça ifade edildiği görülmektedir (Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde yer alan “Kontrol”, “Nitelikli pay” ve “Hâkim ortak” tanımları, 18 inci maddesinin birinci, beşinci ve altıncı fıkraları ile 56 ncı maddesinin dördüncü fıkrası buna örnek olarak gösterilebilir).

Bu itibarla, kanun koyucunun “dolaylı pay” ibaresini bilinçli olarak kullandığı görülmekte olup, bu ibareyi kullanmadığı durumlarda doğrudan payların esas alınması gerektiği açıktır.

- Yasak yorum yoluyla genişletilemez.

Anılan hüküm bankaların kredi veremeyeceği kişileri sınırlı olarak belirtmek suretiyle, yasak kapsamında bulunmayan kişilere kredi kullandırılabilceğini kabul etmektedir. Dolayısıyla yorum yoluyla yasağın kapsamının genişletilmesi ve Kanunun 50 nci maddesinde sayılmayan kişilere kredi kullandırılmayacağı sonucuna ulaşılması mümkün değildir.

- Kanunda yer alan yasaklayıcı hüküm ayırım yapmaksızın tüm bankalar için aynı şekilde uygulanmaktadır.

Yukarıda ayrıntılı şekilde açıklandığı üzere, Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan kural 1993 yılından bu yana aynı şekilde uygulanmakta olup, özellikle son on yılda ülkemizin bankacılık alanında sahip olduğu güven ve istikrar ortamı dikkate alındığında, bu uygulamanın suistimale yol açmadığı görülmektedir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) uygulamaları da bu yönde olup, kişi veya kuruluşlar arasında ayırım yapılması söz konusu değildir.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

- Bankacılık sisteminin sağlıklı işleyişi için tüm mekanizmalar yerindedir ve etkin bir denetim icra edilmektedir.

Kanunda banka yöneticilerinin banka kaynaklarını suistimalini önleyecek çeşitli denetim mekanizmaları bulunmakta olup, bunlardan bir kısmı aşağıda belirtilmektedir.

- Banka yönetim kurulu üyelerinin doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettikleri ortaklıklar Kanunun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca “bankanın dâhil olduğu risk grubu” kapsamında bulunduklarından, bu ortaklıklara kredi kullandırılması halinde gerekli kararların yönetim kurulunun üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile alınması, bunlara sağlanan kredi koşullarının kredi kullananın lehine diğer kişi ve gruplara kullandırılanlardan ve piyasa koşullarından farklılık arz etmemesi (m. 50/4) ve bu kredilerin ilgili bankalar tarafından düzenli olarak BDDK'ya raporlanması (50/6) zorunludur.

- Bankanın dâhil olduğu risk grubunda bulunan tüm gerçek ve tüzel kişilere (bankanın nitelikli pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürü, bunların birlikte veya tek başına, doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da bunların sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu üyesi ya da genel müdürü oldukları ortaklıklara) kullandırılacak kredilerin toplam tutarı, banka özkaynaklarının %20'sini aşamaz (m. 54/1).

- Banka yönetim kurulu üyelerinin sahip oldukları güç ve imkanları kullanarak banka kaynaklarını kendisinin veya başkasının zimmetine geçirmesi Kanunda suç olarak tanımlanmış ve ağır bir cezai yaptırıma bağlanmıştır (m. 160).

- Bunların yanı sıra denetim mekanizmasının yönetim kurulu üyelerinin seçiminden itibaren devreye girdiğini ifade etmek gerekmektedir. Bu çerçevede, banka yöneticilerinin belirli şartları taşımaları gerekli bulunmakta olup, gerekli nitelikleri taşımayan kişilerin bu göreve atanması engellenmektedir.

Diğer taraftan BDDK, Türkiye’de faaliyette bulunan bankaların, finansal tabloları ile likidite, kredilendirme süreci ve kredi kalitesi, mali bünye durumu ve sermaye yeterlilik oranı gibi temel göstergelerinin mevcut ve muhtemel trendlerini izlemekte, denetlemekte ve düzenlemektedir.

Ayrıca, Kanuna tabi kuruluşların faaliyetlerine ilişkin usul ve esaslar, Kanun ve bu Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan ikincil düzenlemelerde yer almaktadır. Kanuna tabi kuruluşların faaliyetleri, BDDK personeli tarafından denetlenmekte, mevzuata aykırı bir tespite ulaşılmaması halinde gerekli tedbirler uygulanmaktadır.

Öte yandan, Kanunun 73 üncü maddesinin birinci fıkrası “*Kurul başkan ve üyeleri ile Kurum personeli, Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon personeli görevleri sırasında öğrendikleri bankalara ve bunların bağlı ortaklık, iştirak, birlikte kontrol edilen ortaklıkları ve müşterilerine ait sırları bu Kanuna ve özel kanunlarına göre yetkili olanlardan başkasına açıklayamaz ve kendilerinin veya başkalarının yararlarına kullanamazlar. Kurumun dışarıdan destek hizmeti aldığı kişi ve kuruluşlar ile bunların çalışanları da bu hükme tâbidir.*

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı

Bu yükümlölük görevden ayrıldıktan sonra da devam eder.” hükmünü amir olup, bu hükme aykırılığın yaptırımını ise aynı Kanunun 159 uncu maddesinin birinci fıkrasında “Bu Kanunun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlölüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolunur. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır.” şeklinde ifadesini bulmuştur. Bu çerçevede, banka ve müşteri sırrı kapsamına giren bilgi ve belgelerin, kanunen yetkili olanlar dışındakilere açıklanması imkanı bulunmamaktadır.